

l'acc. etimològica o ja de la prestació: doc. de Costoja, de 1168 (V., per al context, s. v. *trescol*, RLR III, 289), b. ll. *jovia* a. 1234 (*Cart. St. Cugat* III, p. 440, vegeu CUGUÇ), *joves* a. 1408 (veg. TÀSCA, Miret i Sans, *TemplH*, p. 449) (essent cosa de drets i mals usos, en els dos últims també deu ser la 2.ª acc.). En tot això veiem que a vegades és una unitat de treball, altres vegades un dret que l'afecta: les dues coses van barrejades i etimològicament no importa gaire destriar-les, puix que aquesta surt evidentment d'aquella; Hinojosa ens ho defineix enfocant aquella: «en las tierras dedicadas al cultivo de los cereales, las labores acostumbradas eran: *jova*, la jornada de arar ---» (id., id., p. 189).

Avui resta ben viu el mot a tot el Pla d'Urgell, Pla de Lleida i Noguera, i es tracta sempre d'una prestació personal i més o menys forçosa, ja no al senyor, però sí a les institucions veïnals; referint-se al període dels segles baixos o de c. 1500: «la ciutat i el Capítol ja havien recuperat llurs béns, i les Constitucions de la terra restaven confirmades; per això hom no va dubtar a esmerçar 500 lliures, més la prestació a *joba* dels veïns», Lladonosa (*Ciutat de Lleida*, p. 123); «prestació personal al municipi, designada també ab lo rodeig de *feynes* de vila» (Arqués, BDLC VI, 35, 51); funciona més sovint parlant de camins: «anar a *jova*: a compondre camins», Pradell de Preixens (BDLC XII, 156); també parlant de construcció vial *treballar a jova* a Camarasa (1956), i també pot ser qualsevol mena de prestació personal (Vilanova de Bellpuig), 'prestació forçosa i per torn' a tot el Pla d'Urgell (1956).

O sigui que equival al francès *corvée*; vaig assenyalar-lo llavors a la S. F. de l'IEC com un excellent equivalent, viu i popular, per prescindir del francesisme *corvée*, i que àdhuc podria cobrir certs sentits figurats del castellanisme *lata* («qué *lata* tener que hacer esto» etc.). Pertot vaig sentir-ho amb ò oberta i el mateix diuen Arqués i AMÀlcover de les Borges i Preixens: vocalisme que s'explica no sols per la variant assenyala- da en *jou*, sinó també per la meva llei de *LleuresC*, 189-95, i així es avantatjós per tal com evita tota confusió amb *jove* adj. (i la *jóva* 'la nora'). L'acc. etim. 'parella de bous' ens dissuadeix de tota vellèitat que hagués- sim pogut tenir de derivar-ho del ll. *jūvare* 'ajudar'.

Jovada 'mesura de terra que es llaura en un dia amb una parella de bous' (cf. cast. *yugada*): documentat des de 1124, relatiu a Llaguarres (Isàvena) «una *juggatta* complita de terra» (collecció Moreau, vol. LI). En el repartiment de Val., el rei ensenya a partir la terra com es féu a Mallorca: «vós baxats la *jovada* a 6 kaffiçades, e haurà nom *jovada* e no-u serà», Jaume I (*Cròn.*, § 289, Ag., p. 625) (V. així mateix Balari, *Orig.*, p. 625). És possible que en el NL *Joval*, poblet prop de Solsona (que Balari, *Orig.*, 96, ja data com a *Joval* en l'any 977), es tracti de la idea de *jou* i *joell* 'collada, collet' (supra), però també ho és que vingui de la idea de 'possessió que té una *jovada*', com ens encoratja a suposar-ho un doc. de 1183 inclòs en el *Cart. de Poblet*: «dono --- filio meo vineas *iugales*»

(192).

Joata «especie de yugo para arar con las vacas», Vall d'Àneu (Pol., 20); a Tavascan em definien *guáta* com «la mena de jou que s'estila més ací, en la qual el collar va sobre el coll del bou, mentre que en el *jóu* va damunt del cap» (1934): com l'aran. *guáta* que és 'jou de qualsevol mena', es tracta del sufix diminutiu -ATTUS, -ATTA (cast. *cervato*, *lobato* etc., aran. *paquesát* 'cria del gall salvatge', *cabidornat* 'cap gros' etc.). Probablement era ja molt usual a Ribagorça en el S. XII i és responsable de la grafia *juggatta* del doc. de 1124, xocant només perquè un notari, poc bregat en coses de pagès, l'aplica a la *jovada*.

Jover 'el pagès que llaura la terra amb una parella de bous': Galindo Sanchonis *iivvero*, c. 1064, *Cartulari de Fanlo* (p. 87); «*jovario* seu *bubulcus*» en la constitució de pau i treva de 1192; pagaven cens «ipsos *jovers* de Sanaüga», Ss. XII-XIII, doc. del *Cart. de la Seu d'Urg.*, sense data (Balari, *Orig.*, 614 (cf. 624-5); «lo *jober*, o lo qui mena la heretat y parteix los fruits ab lo senyor: colonus partiaris; lo arrendador: manceps, conductor», OPou (*ThPu.*, 2). *Joveret* 'el pastoret que guardava el parell de bous del jou', tres cops en un doc. de la Pobla de Lillet de 1380 (Serra Vilaró, *Pinós Mat.* III, 170). D'on l'abstracte antic *+joveria* «unus agnus de ipsa *joveria* quam tenet», doc. de Cerdanya (Baltarga, a. 1151, Balari, *I. c.*).

Jovadora. *Jovar*. *Jovassa*. *Jovet*. *Ajovar* [1905, Bulbena, Vogel]; *ajovada*; *ajovadis*; *ajovador*; *ajovament*. *Contrajou*. *Sobrejou*. *Sota-jouet*. *Sojou* 'eixanguer', 'l'anell que aguanta les targues' ross. (*sužú* Font-rabiosa, 1960; *al sužóu* Sallagosa, 1959).

Enjovar els bous sobretot dialectal del Pallars per 'junyir (els bous)' («un jou perquè els *anjóben*», Surp, Vall d'Àssua, 1959), *anjubá* els bous, a la Vall Ferrera (Tor, Areu, Farrera, 1932-3), *anjúá* (amb present *anjúen*, a Tavascan, 1934); *enjovada*; *desenjovar*.

Sojou [sužóu] 'traiga' Setcases 1936 i Fontrabiosa 1960.

CULTISMES: *Conjugar*, pres del ll. *conjugare* 'junyir, emparellar' [DTo. 1647]: «conjugare, ducere verba in tempore et modos; declinare, inclinare; reflecto, inflecto»; *conjugació* [id.]. *Cònjuge*, ll. *conjux*, -ugis 'el junyit en matrimoni'; *conjugal*: «aquest és lo conort e fe *conjugal* que yo tenia en vós?», JoMartorell (Ag. I, 15) i Lacav. *Conjugi*: «la sentència de l'Apostoli, qui jutjava aquels qui eren fiyls d'En G. de Montpeller e de Na Agnès, que no eren de leyal *conjugi*, car eren fets en *aülteri*, havèn altra muylers», Jaume I (*Cròn.*, 12); mig-popularitzat en una forma **conjuig* alterada en *congúst* («si moria sens emfants de lial *congúst*», doc. ross. de 1372 (*InuLC*) o «estableyx Ferrer, fil meu, hereu, e quant que quant eyl muyra sens infant de leyal *conjutge* substituesc-li Pascual», *CostTort.* (Ol., p. 278). *Conjugable*. *Conjugacies*.

Subjugar, pres del ll. *subjugare* id.: «aquest enpatx e dan no-l aurietz solament per los Sarraïns, mas los vostres barons e altres gens de ciutats e de viles vos *sotzjugarien* e us farien reembre fins a les pus privades coses que ag<u>éssetz», doc. de Templers a la